

קדימה בהלכת נפשות (עם הוספות)

אם באו שני חולים לבית החולים בצ"א, ויש רק ונטיליטור אחד, וצריכים לקבוע למי ליתן אותה, אם לאחד שקרוב לודאי שאפשר להציל, או לשני שיש רק ספק אם יועיל, אז פשיטא שאין דוחין ודאי מפני ספק. [עיי' נשמת אברהם ליו"ד סימן רנ"ב אות ז']. אבל אם באו בזה אחר זה, וכבר חיברו את הראשון לונטיליטור, אע"פ שהוא זקן מופלג וחולה, ורק ספק אם יועיל לו הטיפול, והבא אחריו בריא וצעיר, ע"ז נאמר הדין שאין דוחין נפש מפני נפש.

אכן אם בשעה שבה הזקן המסוכן תחילה כבר יודעים מראש שבעוד שעה-שתיים יציאו לבית"ח עוד חולים צעירים בריאים, כי כן קורה בכל יום, וברור הדבר שאין מספיק ונטיליטור"ז עבור כל החולים, נראה שאף זה בבחינת באו בצ"א, ואין לנו לחצר מלכתחילה את הזקן המופלג המסוכן למכשיר.

ובמשנה סוף הוריות (דף י"ג) הובא סדר קדימות בהלכת נפשות, ועי' בהגר"א ליו"ד סימן רנ"א ס"ק י"ח שהביא מירושלמי (הוריות ג:ה) שהסדרן קודם לפלפול, וכנראה שהקובע בזה הוא שמקדימים להציל את זה שהקהילה צריכה לו ביותר, ועי' אג"מ (ח"מ ח"ב סימן ע"ד) שקשה לעשות מעשה עפ"י כללי המשנה בלי עיון גדול (ומסתמא ה"ט כי בזמננו יש הרבה נשים שעוסקות בתורה ובמצוות יותר מאשר הגברים וכו'), וכללי המשנה מיוסדים על ההנחה שלפי סדר קדימות זה נרויח יותר בעבור הקהילה). אבל, חשבון זה (של זקן מופלג ומסוכן בנגוד לצעיר בריא) לכאורה ברור לכל שנרויח יותר שנות-חיים אם נטפל בצעיר הצריח.

וכן נראה שאם כבר חזרו את הזקן המופלג לונטיליטור, ואח"כ הבינו שלא הי' כדאי, כי הרבה צעירים יבואו עוד, שמן הנכון לרופאים לקבוע על הזקן הזה החלטה של DNR, כי לגבי התחלת הטיפול החדש עבור החולה הזקן בנגוד לטיפול בצעירים, זה כבר נחשב כבא בצ"א, ועלינו להקדים הטיפול בצעירים הבריאים, ואין בזה משום אין דוחים נפש מפני נפש, כי אין כאן ראייה בקו"ע, אלא רק אי-קיום הדין של לא תעמוד על דם רעך, ובאם אין ביכולתו של הרופא לטפל בכלם ביחד, צריך להקדים את אלו שיצא מהם יותר ריוח לקהילה, וכאמור.

כעת התחילו בציה"ח להשתמש בונטיליטור אחד עבור צ' חולים, (ועוד יגיע הזמן שיחזרו ד' חולים לונטיליטור אחד), כי אין מספיק מכשירים עבור כולם, ואע"פ שהאזיר שזה מוציא מגופו חוזר ונכנס אל תוך גוף החולה האחר, וקיימת אפשרות שזה יגרום לקרב מיתתו, כי אולי החולה האחד חליו יותר קשה מזה של האחר, ונמצא שעצרו הרופאים על אי' ראייה. אכן נראה שלשם הלכת כל כמה דאפשר, הרופאים מצרפים ביחד שני חולים (כנ"ל) שנראים כאילו חוליים באותה המדה, וזהו מה שלמדנו מקרא דורפא ירפא, שמכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וביאר בזה הרמב"ן בס' תורת האדם (מהדורת מה"ק עמ' מ"א) שאע"פ שקיימת אפשרות שהרופא יגרום לחולה שימות במוקדם (מחמת טיפולו), כל זה כלול בגז"כ דורפא ירפא, דרשאי לטפל ברפואת החולה כמיטב יכולתו. וחכמת הרפואה התפתחה במאד מאד משך כל הדורות, ובכל דור טפלו בחולים כפי מיטב יכולתם ומיטב ידיעתם, ובדאי שהרבה פעמים גרמו לקצר חיי החולה מפני ליקוי ידיעתם, אך כל זה כלול בגז"כ דורפא ירפא.

והיות שאנו יודעים מראש שיבואו הרבה חולים לבית"ח, אפילו באו בזא"ז נראה שדינם כבא בצ"א, ומחוייבים הרופאים לטפל בכלם בשווה - אם זה אפשר, ואין ברירה אחרת אלא לעשות כנ"ל.

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרב צבי שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

וכעת הנהוג הוא שכל חולה הצא לביה"ח מחזרים אותו לצד לונטליטור, ואם לאחר כמה ימים רואים ששנים מהם דומים (בחוליים, בגובהם, ובנשימותיהם וכו') מסירים אותם כל אחד מהמכשיר שלו, ומחזרים את שניהם למכשיר אחד, ומסתדרת שצזה שמחזרים שנים (או יותר) ביחד, ממעטים את אחוז האפשרות להצילו ממות (אולי בחמש-עשר אחוז, או אולי קצת יותר, כי אין להרופאים ידיעה ברורה בזה), ויש לבעל הדין לטעון ולומר, שצזה גופא שמסירים את החולה מהמכשיר שלו, ומחזרים אותו לאחר יחד עם עוד חולה, ויכול להיות שזה גופא יגרום לקרב את מיתתו, ונמצא שדחינו נפש מפני נפש, שעברנו על לא תרצח על חולה זה עבור הצלת כל החולים המרוצים האחרים שיצואו לאחר זמן. אכן נראה שאין זה נכון, כי מאחר שאנו יודעים מראש שיצואו לאחר"ז עוד הרבה חולים נוספים, ונצטרך לנהוג כנ"ל, לחבר כל אחד ואחד לצדו למכשיר, ואח"כ לנרף כמה מהם ביחד, מה שקבענו מלכתחילה שמכשיר א' שייך לחולה א', ומכשיר ב' לחולה ב', קביעות זו רק היתה על כמה ימים, כי כך היה בדעתנו מלכתחילה, להסיר כל אחד מהמכשיר שלו, ולהשתמש באותו המכשיר עבור חולה אחר שעוד לא הגיע לביה"ח. ונראה שיש לדון את המצב הזה כאילו באו כולם בצ"א, וממילא מחוייבים אנו לטפל בכלם בשוה ולהציל כל מאי דאפשר להציל, ואין בזה משום אין דוחין נפש מפני נפש, דאין אנו עוברים על לא תרצח על חולה זה ע"מ להציל אחרים, אלא כך אנו מסדרים טיפולנו בכל החולים בצ"א באופן הכי מועיל להציל כל מאי דאפשר. וד' ירחם על כל חולי עמו ישראל.

צבי שכטר
ז' ניסן תש"פ